

AD 16/15

LIMITE

CONF-ME 10

ДОКУМЕНТ ПО ПРИСЪЕДИНЯВАНЕТО

Относно: ОБЩА ПОЗИЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
Глава 15 „Енергетика“

ОБЩА ПОЗИЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Глава 15 „Енергетика“

Настоящата позиция на Европейския съюз се базира на неговата основна позиция за Конференцията за присъединяване с Черна гора (CONF-ME 2/12) и се подчинява на залегналите в нея принципи за водене на преговорите, а именно:

- становище, изразено от една от страните по определена преговорна глава, не предопределя по никакъв начин позицията, която може да бъде приета по други глави;
- споразуменията, дори частични, постигнати в хода на преговорите по глави, които подлежат на разглеждане в последователен ред, не могат да се считат за окончателни преди постигането на цялостно споразумение;

както и на изискванията, изложени в точки 24, 28, 41 и 44 от рамката за преговори.

ЕС насърчава Черна гора да продължи процеса на привеждане на законодателството си в съответствие с достиженията на правото на ЕС и тяхното ефективно въвеждане и прилагане, както и като цяло да разработи още преди самото присъединяване политики и инструменти, които са възможно най-близки до тези на ЕС.

ЕС отбелязва, че в своята преговорна позиция CONF-ME 8/15 Черна гора приема достиженията на правото на ЕС по глава 15, които са в сила към 11 април 2013 г., и декларира, че ще бъде готова да ги прилага към датата на присъединяването си към Европейския съюз, с изключение на Директива 2009/119/ЕО за налагане на задължение на държавите членки да поддържат минимални запаси от суров петрол и/или нефтопродукти, за чието пълно прилагане Черна гора отправя искане за преходен период.

Въглеродороди

ЕС отбелязва приемливото ниво на привеждане в съответствие на законодателството на Черна гора с достиженията на правото на ЕС относно въглеродородите, с изключение на Директива 2009/119/ЕО за налагане на задължение на държавите членки да поддържат минимални запаси от суров петрол и/или нефтопродукти, за чието пълно прилагане Черна гора отправя искане за преходен период.

Като припомня суверенните права на всички държави — членки на ЕС, да проучват и експлоатират своите природни ресурси в съответствие с достиженията на правото на ЕС, Съюзът взема под внимание изявлението на Черна гора, че е постигнала пълно привеждане в съответствие с Директива 94/22/ЕО относно условията за предоставяне и ползване на разрешения за проучване, изследване и производство на въглеродороди. За целите на прилагането на Регламент (ЕО) № 2964/95 на Съвета относно въвеждането на регистриране на вноса и доставките на суров нефт в Общността, ЕС отбелязва, че Черна гора не внася суров нефт и в страната не се извършват дейности по рафиниране на нефт.

ЕС взема под внимание искането на Черна гора за предоставяне на преходен период за прилагането на Директива 2009/119/ЕО на Съвета за налагане на задължение на държавите членки да поддържат минимални запаси от суров петрол и/или нефтопродукти до 1 януари 2023 г., за да се гарантира наличието на запаси от петрол и нефтопродукти в количество, равностойно на 90 дни среднодневен нетен внос.

ЕС взема под внимание приетия от Черна гора на 24 април 2015 г. план за действие относно задължителните стратегически запаси от суров петрол и/или нефтопродукти, в който се определя начинът, по който страната ще приложи Директива 2009/119/ЕО. В съответствие с този план за действие през 2015 г. Черна гора възнамерява да приеме специален закон за стратегическите петролни запаси и да създаде дирекция за стратегическите петролни запаси. Черна гора ще започне физически да попълва тези запаси през 2016 г., с цел да изпълни задължението за 90 дни до 2023 г. ЕС отчита предложението на Черна гора да възприеме смесен модел на държане на своите петролни запаси.

Преходният период съвпада със задълженията на Черна гора по отношение на петролните запаси, произтичащи от Договора за Енергийна общност. Въз основа на представения от Черна гора план за действие ЕС счита, че искането на Черна гора е приемливо. ЕС приканва Черна гора да гарантира, че нейният план за действие ще бъде изпълнен изцяло в съответствие с установения от страната времеви график.

Вътрешен енергиен пазар

ЕС отбелязва, че третият пакет за вътрешния пазар по отношение на електроенергията (Директива 2009/72/ЕО, Регламент (ЕО) № 714/2009 и Регламент (ЕО) № 713/2009) е частично транспониран в законодателството на Черна гора, въпреки че страната вече прилага до голяма степен втория пакет за вътрешния пазар. Черна гора възнамерява да приеме нов закон за енергетиката по-късно през тази година. С приемането на вторично законодателство за прилагането на този закон транспонирането на законодателството от третия пакет за вътрешния пазар следва да бъде завършено.

ЕС взема под внимание изявлението на Черна гора, че страната вече е отделила дейностите за пренос от тези за производство, разпространение и снабдяване в съответствие с модела на отделяне на собствеността. ЕС взема под внимание изявлението на Черна гора, че по-нататъшното отделяне (включително сертифицирането), задълженията на оператора на преносна система и разпределението и балансирането ще се осъществяват по силата на (планирания) нов закон за енергетиката и свързаното с него вторично законодателство.

ЕС отбелязва, че Законът за енергетиката от 2010 г. урежда организацията и управлението на пазара на електроенергия, дейностите, свързани с производството на електроенергия от възобновяеми източници и високоефективното комбинирано производство на енергия. Законът за енергетиката от 2010 г. установява правата, задълженията и отговорностите на оператора на преносната система (ОПС), както и националните правила за експлоатация на преносната система. През 2011 г. беше приет Национален мрежови кодекс в съответствие с насоките на Европейската мрежа на операторите на преносни системи на електроенергия (ENTSO-E). През 2011 г. бяха приети правилата за разпределяне на капацитета. Наред с това Законът за енергетиката от 2010 г. установява правата, задълженията и отговорностите на операторите на разпределителни системи (ОРС), а през юли 2011 г. Черна гора създаде структурата „оператор на пазара на електроенергия в Черна гора“ (наричана СОТЕЕ). Тази структура съществува отделно от ОПС (CGES) в съответствие с модела за отделяне на собствеността.

ЕС отбелязва, че на 1 януари 2009 г. черногорският пазар на електроенергия беше отворен за всички допустими клиенти, с изключение на пазара за домакинствата, който беше отворен на 1 януари 2015 г., както и че понастоящем в Черна гора действат двама доставчици. Снабдяването с електроенергия на допустими клиенти, които са свързани към разпределителната система, все още се извършва по регулирани цени.

Черна гора прилага разрешителна процедура за изграждането на нови производствени мощности и вече е издала девет разрешения.

В областта на тарифните методологии ЕС отбелязва, че Черна гора счита, че вече прилага Регламент (ЕО) № 838/2010 на Комисията за определяне на указания относно механизма за компенсиране между операторите на преносни мрежи и на общ регулаторен подход по отношение на таксите за пренос.

ЕС отбелязва, че прилагането в Черна гора на Директива 2008/92/ЕО относно процедура на Общността за подобряване на прозрачността на цените на газ и електроенергия за промишлени крайни потребители се осъществява от Статистическата служба на Черна гора (MONSTAT), но че Регламент (ЕС) № 1227/2011 относно интегритета и прозрачността на пазара за търговия на едро с енергия понастоящем не се прилага в страната. Постигането на пълно привеждане в съответствие с този регламент е предвидено в бъдещия закон за енергетиката.

ЕС взема под внимание, че Черна гора не е свързана с никоя международна газова инфраструктура. Същевременно основната законодателна рамка за вътрешния енергиен пазар на природен газ е установена в действащия Закон за енергетиката. ЕС отбелязва, че действащото законодателство на Черна гора в областта на природния газ е приведено в съответствие с втория пакет за вътрешния пазар, както и че Черна гора не е приела вторично законодателство за прилагане. Черна гора предвижда да постигне привеждане в съответствие с третия енергиен пакет до края на 2015 г. чрез новия закон за енергетиката.

ЕС признава, че Черна гора вече е създала необходимата рамка за структурата на пазара на природен газ. Дружеството „Montenegro Bonus“ беше определено за оператор на газопреносната система. Макар и да не определя оператор на газоразпределителната система и обществения доставчик на газ, Законът за енергетиката урежда правата, отговорностите и задълженията на операторите на газопреносни и газоразпределителни системи.

Що се отнася до административния капацитет за прилагане на вътрешния енергиен пазар, ЕС взема под внимание, че понастоящем броят на служителите в дирекция „Енергетика“ на Министерството на икономиката и в Регулаторната агенция за енергетиката (ERA) е достатъчен за изпълнението на възложените им отговорности.

По отношение на насърчаването на регионалното сътрудничество между националните регулаторни органи Законът за енергетиката (Официален вестник на Черна гора 28/10 и 6/13) съответства частично на Директива 2009/72/ЕО относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и Регламент (ЕО) № 713/2009 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Агенция за сътрудничество между регулаторите на енергия.

ЕС подчертава, че е важно да се избягват нарушенията на функционирането на вътрешния енергиен пазар, включително да се направи нужното за гарантиране на конкуренцията, достъпа до пазара и зачитането на правата на потребителите. ЕС смята, че Черна гора е постигнала приемливо ниво на привеждане на законодателството си в областта на енергетиката в съответствие с разпоредбите на вътрешния енергиен пазар, главно по силата на членството си в Енергийната общност. При все това настоящото равнище на задълженията, прилагано в Черна гора, съответства на равнището от втория пакет за вътрешния пазар, а не от третия. С цел прилагане на допълнителните задължения, предвидени в третия пакет, редица разпоредби (по-специално разделянето на дейности и отделянето на собствеността, управлението на сформирани след разделянето и отделянето енергийни предприятия, капацитетът на регулаторния орган и зачитането в по-голяма степен на правата на потребителите) изискват особено внимание.

Сигурност на доставките

ЕС отбелязва, че Черна гора вече е транспонира Директива 2005/89/ЕО относно мерки за гарантиране сигурност на доставките на електрическа енергия и инфраструктурните инвестиции и Директива 2004/67/ЕО относно мерките за гарантиране сигурността на снабдяването с природен газ. Черна гора обаче не е привела законодателството си в съответствие с Регламент (ЕС) № 994/2010 относно мерките за гарантиране на сигурността на доставките на газ. ЕС отбелязва, че Черна гора възнамерява да направи това чрез нов закон относно преносимите системи за трансграничен обмен на електроенергия и природен газ.

ЕС отбелязва също, че сривът в енергийната система, причинен от завода за алуминий „КАР“, вече е преодолян. Цялата електроенергия, получена от междусистемните връзки в периода февруари — май 2013 г., е напълно възстановена, а новият управленски екип на КАР подписа споразумение за свързване към преносната мрежа, в което се определя процедурата за изключване, в случай че на КАР не се доставя електроенергия. Другите елементи от разрешаването на този проблем попадат в обхвата на глава 8 „Политика в областта на конкуренцията“.

Енергия от възобновяеми източници

ЕС отбелязва, че Черна гора е транспонира частично Директива 2009/28/ЕО за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници чрез Закона за енергетиката от 2010 г. и че Черна гора възнамерява да завърши процеса на привеждане в съответствие чрез новия Закон за енергетиката.

Черна гора си е възложила задължителна национална цел в размер на 33 % за дела на енергията от възобновяеми източници в брутно крайно потребление на енергия през 2020 г. За постигането на тази цел правителството прие през декември 2014 г. национален план за действие в областта на енергията от възобновяеми източници до 2020 г. Черна гора напредва вече много добре към постигането на тези цели: общият дял на енергията от възобновяеми източници е бил 28,5 % през 2012 г. и 31 % през 2013 г.

ЕС отбелязва, че биогоривата и други течни горива от биомаса от възобновяеми източници все още не са признати в националното законодателство.

ЕС припомня, че е необходимо Черна гора да постигне пълно съответствие с разпоредбите в тази важна област от законодателството на ЕС, свързано с енергетиката, както и да спазва цялостния си ангажимент за декарбонизация. Като поздравява Черна гора за постигнатия напредък по увеличение на дела на брутно крайно потребление на енергия от възобновяеми източници, включително по постигане на нейните междинни цели по пътя към постигането на целите за 2020 г., ЕС припомня необходимостта да се продължи по този път и да се постигне допълнително привеждане в съответствие и с други елементи от Директивата за енергията от възобновяеми източници от 2009 г., както и да се постигне съответствие със задълженията на ЕС в областта на биогоривата.

Енергийна ефективност

ЕС отбелязва, че посредством Закона за енергийната ефективност от 2014 г. законодателството на Черна гора частично е приведено в съответствие със съответните достижения на правото на ЕС относно енергийната ефективност. ЕС взема под внимание изявлението на Черна гора, че пълното привеждане в съответствие ще приключи с приемането по-късно през годината на нов закон за енергетиката, включително по отношение на някои разпоредби на Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност, свързани с крайното потребление на енергия.

Черна гора не е привела законодателството си в съответствие нито с Регламент (ЕО) № 1222/2009 на Европейския парламент и на Съвета относно етикетиранието на гуми по отношение на горивната ефективност и други съществени параметри, нито с Регламент (ЕО) № 106/2008 относно програма на Съюза за етикетиранието на енергийната ефективност на офис оборудване.

ЕС отбелязва, че Черна гора прилага своята политика за енергийна ефективност чрез тригодишни национални планове за действие за енергийна ефективност, като последният е приет през ноември 2013 г.

ЕС припомня значението на пълното привеждане в съответствие в областта на енергийната ефективност. Поради това ЕС настойчиво приканва Черна гора не само да постигне пълно съответствие със релевантните достижения на правото на ЕС, но и да въведе рамка за намаляване на енергийната интензивност на черногорската икономика.

Международни споразумения

ЕС отбелязва, че Черна гора ще стане пълноправен член на Енергийната харта до края на 2015 г., след като през юли 2015 г. прие Закона за ратифициране на Договора за енергийната харта, а през септември 2015 г. уведоми страната депозитар (Португалия) относно приемането на закона.

Ядрена енергетика

За целите на привеждането в съответствие с достиженията на правото на ЕС в областта на ядрената безопасност и радиационната защита, ЕС отбелязва, че Черна гора е страна без ядрена индустрия и не притежава реактори за научни изследвания и други съоръжения за производството на радиоактивни вещества. Съгласно Закона от 2009 г. за защита срещу йонизиращото лъчение и за радиационната безопасност е забранено изграждането на ядрена електроцентрала в Черна гора. Поради това Черна гора няма интерес от придобиването на руда и ядрено гориво. Ето защо ЕС отбелязва, че Черна гора не възнамерява да участва в дейностите на Агенцията за снабдяване към Евратом.

ЕС отбелязва, че през юли 2015 г. Черна гора се е присъединила изцяло към Конвенцията за ядрена безопасност. Освен това Черна гора е приела 16 конвенции и споразумения в областта на радиационната защита и радиационната сигурност и безопасност. ЕС отбелязва също, че Черна гора е въвела нормативната рамка за системата от мерки за защита по отношение на ядрените материали с оглед на изпълнението на разпоредбите на Договора за неразпространение на ядреното оръжие и съпътстващите предпазни мерки (проверка, правонарушение, санкция и наказателни разпоредби на закони и отчетност). Освен това, ядрените гаранции съгласно Договора за Евратом и вторичното му право ще се прилагат пряко.

ЕС отбелязва, че Черна гора е постигнала частична степен на съответствие в областта на ядрената и радиационната сигурност и безопасност и защитата срещу йонизиращото лъчение чрез своя Закон от 2009 г. за защита срещу йонизиращото лъчение и за радиационната безопасност и 17-те наредби за прилагане на неговите разпоредби. ЕС отбелязва, че Черна гора възнамерява да приеме до четвъртото тримесечие на 2018 г. нов закон за ядрената и радиационната безопасност и сигурност, както и за радиационната защита, с който следва частично да се транспонират директиви 2013/59/Евратом, 2014/87/Евратом, 2009/71/Евратом и 2011/70/Евратом.

ЕС отбелязва също, че Черна гора изпълнява програмата за системно изпитване за радиоактивност в извънредни ситуации и при евентуални извънредни ситуации. Понастоящем има само една онлайн станция за измерване на дозата гама-лъчение във въздуха. С помощта на ЕС ще бъдат закупени още пет измервателни станции за непрекъснат, денонощен онлайн мониторинг на дозата гама-лъчение във въздуха.

ЕС отбелязва, че Черна гора разполага със съоръжение за съхранение на ядрени отпадъци. Това съоръжение за отпадъци е предназначено да приема използвани закрити радиоактивни източници и радиоактивни отпадъци за период от 50 до 100 години.

ЕС изтъква отново значението на тази област на достиженията на правото на ЕС за гарантирането на безопасното използване на радиоактивни материали, дори при отсъствието на ядрени централи в Черна гора. Поради това ЕС припомня важността на пълното привеждане в съответствие с тази област на достиженията на правото на ЕС.

* * *

Предвид сегашната степен на подготвеност на Черна гора и с разбирането, че страната трябва да продължи да осъществява напредък в привеждането на законодателството си в съответствие с достиженията на правото на ЕС по глава „Енергетика“, както и в тяхното прилагане, ЕС отбелязва, че настоящата глава може да бъде затворена временно едва след като той приеме, че са изпълнени следните критерии:

- Черна гора да завърши привеждането на законодателството си в съответствие с достиженията на правото на ЕС по отношение на задължителните петролни запаси, да установи своята административна структура за управление на петролните запаси и да започне да натрупва реални запаси в съответствие с черногорския план за действие.
- Черна гора да приведе законодателството си в съответствие с достиженията на правото на ЕС относно вътрешния енергиен пазар, включително отделянето на собствеността на всички енергийни структури в съответствие с един от моделите на достиженията на правото на ЕС.
- Черна гора да приведе законодателството си в съответствие с достиженията на правото на ЕС относно енергийната ефективност.

Проследяването на напредъка по отношение на привеждането на законодателството в съответствие с достиженията на правото на ЕС и тяхното прилагане ще продължи в хода на преговорите. ЕС подчертава, че ще отдели особено внимание на наблюдението на всички посочени по-горе конкретни въпроси, за да се гарантира пълното съответствие на законодателството на Черна гора с достиженията на правото на ЕС по тази глава, както и наличието на административен капацитет за ефективното им въвеждане и прилагане. Необходимо е да се обърне особено внимание на връзките между настоящата глава и други преговорни глави. Окончателна оценка на съответствието на законодателството на Черна гора с достиженията на правото на ЕС и на способността на страната за тяхното прилагане може да бъде направена едва на по-късен етап от преговорите. Освен информацията, която ЕС може да изиска с оглед на преговорите по настоящата глава и която трябва да бъде предоставена на Конференцията, ЕС приканва Черна гора редовно да представя на Съвета за стабилизиране и асоцииране подробна писмена информация за напредъка в прилагането на достиженията на правото на ЕС.

Като се имат предвид всички посочени по-горе съображения, при необходимост Конференцията ще разгледа отново настоящата глава в подходящ момент.

Освен това ЕС припомня, че е възможно между 11 април 2013 г. и приключването на преговорите към достиженията на правото на ЕС да бъдат добавени нови елементи.